

Huvudman

Färgelanda kommun
Fargelanda.kommun@fargelanda.se

Ärendet

Tillsyn av Bruksskolan F-6 i Färgelanda kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Färgelanda kommun att senast den **2023-04-30** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande huvudmannens ansvarstagande för att elever vid Bruksskolan ges studiehandledning på modersmålet samt att särskilt stöd ges i enlighet med elevers beslutade åtgärdsprogram. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Färgelanda kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Färgelanda kommun ska vidta följande åtgärder

Studiehandledning på modersmålet

1. Se till att varje elev som bedöms vara i behov av studiehandledning på modersmålet ges sådan studiehandledning utifrån elevens behov. (5 kap. 4 § skolförordningen)

Särskilt stöd

1. Se till att de elever som har upprättade åtgärdsprogram ges stöd i enlighet med de stödinsatser som finns beskrivna i åtgärdsprogrammet. (3 kap. 9 och 10 §§ skollagen)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser bedömning och betygssättning.

Om ärendet

Skolinspektionen har den 11-12 oktober 2022 genomfört en tillsyn av Bruksskolan i Färgelanda kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Bruksskolan följer gällande bestämmelser om extra anpassningar och särskilt stöd samt kring bedömning och betygssättning.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 2022-10-11 och 2022-10-12. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. åtgärdsprogram, betygskatalog och förteckning över undervisande personal på skolenheten. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Studiehandledning på modersmålet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av Skolinspektionens utredning framkommer det att studiehandledning på modersmålet inte ges till alla elever som är i behov av det. Bruksskolan har inför tillsynen skriftligen ställt frågan om det finns elever som är i behov av studiehandledning på modersmålet men som inte får det, varpå rektorn skriftligen har svarat "ja". Rektorn uppger i intervju att anledningen till att elever i behov av studiehandledning på modersmålet inte får det är på grund av att stödet tillsätts först när det är fem elever eller fler som ansöker. I de fall som elever inte har studiehandledning på modersmålet är det färre än fem elever med just det modersmålet i kommunen.

Rektorn uppger i intervju att han kan komma på minst en elev i behov av studiehandledning på modersmålet.

Lärarna uppger i intervju att de bedömer att det handlar om ungefär fem elever på skolan med olika modersmål som är i behov av studiehandledning på modersmål för att nå kriterier för bedömning av kunskaper samt betygskriterier för utbildningen men som inte får det. Lärarna uppger att de har informerat rektorn om att behovet av studiehandledning på modersmål för dessa elever finns. I intervju med elevhälsan bekräftar personalen lärarnas utsaga och delar deras bedömning kring dessa elevers behov av studiehandledning på modersmålet. Lärare och elevhälsa har uppgett för Skolinspektionen att det finns behov av studiehandledning på modersmålet i bland annat persiska, dari, tyska och polska. För närvarande erbjuds endast studiehandledning på modersmålet i arabiska.

Rättslig reglering

Enligt skolförordningen (2011:185) ska elever få studiehandledning på sitt modersmål om eleven behöver det. Studiehandledning får ges i interaktiv form med informations- och kommunikationsteknik där eleven och studiehandledaren är åtskilda i rum men inte i tid, om det inte finns någon lämplig person inom skolenheten som kan ge studiehandledning och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Färgelanda kommun inte tillgodoser elevers behov av studiehandledning på modersmålet. Bedömningen grundar sig på att det i intervjuer och dokumentation framkommit att det finns elever i behov av studiehandledning på modersmålet som inte ges stödet trots att behovet identifierats av både rektorn, lärare och personal i elevhälsan. Som exempel har nämnts att det finns elever som har behov av studiehandledning på persiska, dari, tyska och polska men som inte får det. Som anledning till att elever inte får sådan handledning har uppgetts att det är färre än fem elever i kommunen med just det modersmålet. Enligt tillämplig lagstiftning ska elever få studiehandledning på sitt modersmål om eleven behöver det. Det ställs inga krav på att det endast gäller om det är ett visst antal elever som har behov i ett visst språk utan är en bedömning som ska göras för varje enskild elev. Det räcker således att en huvudman har konstaterat att en elev har behov av studiehandledning i ett visst språk för att huvudmannen ska ha en skyldighet att tillgodose det aktuella behovet. Inte heller anges det i lagtexten att det är den enskilda elevens eller vårdnadshavarens skyldighet att i någon särskild ordning signalera sitt behov utan ansvaret att identifiera elevernas olika behov för att de ska ha möjligheter att nå målen för utbildningen ligger på huvudmannen. Det är således inte förenligt med gällande lagstiftning att inte erbjuda studiehandledning på modersmålet till elever för vilka sådant behov har konstaterats av den anledningen att det är för få elever med samma modersmål eller att eleverna själva inte har anmält behovet. Denna brist riskerar att försämra elevers möjligheter att nå målen för utbildningen. Det är därför av vikt att huvudmannen vidtar åtgärder för att avhjälpa bristen.

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har inom ramen för tillsynen granskat ett antal upprättade åtgärdsprogram vid Bruksskolan. Av åtgärdsprogrammen framgår elevernas behov av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses.

Av intervjuer med lärare och elevhälsa framkommer att det finns flera elever med åtgärdsprogram som inte får stöd i enlighet med beslutat åtgärdsprogram. Lärarna uppger att det finns ett antal elever med åtgärdsprogram, som inte får det stöd som de behöver och som är beskrivet i åtgärdsprogrammen. Även representanter från elevhälsan uppger att flertalet elever med åtgärdsprogram i nuläget inte ges de stödinsatser som beskrivs i åtgärdsprogrammen. Lärarna uppger att de upplever att det främst blir utåtagerande elever som ges särskilt stöd i enlighet med upprättat åtgärdsprogram. Lärarna uppger vidare att skolan är bra på att kartlägga stödbehov men att resurserna därefter inte tillgodoser behoven. Elevhälsan bedömer att åtgärderna beskrivs korrekt och matchar elevens behov men att alla elever därefter inte får så mycket stöd eller sådant stöd som de ska få enligt åtgärdsprogrammet. Lärarna uppger att de ansvarar för uppföljningen av särskilt stöd. Elevhälsan bekräftar att det är lärarna och inte elevhälsan som ansvarar för uppföljning av åtgärdsprogram. I de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av kan utläsas att lärare på skolan har angetts som ansvariga för att elevers åtgärdsprogram följs upp.

Rektorn delar inte bilden som lärarna och elevhälsan har kring att det finns elever som inte får det stöd som finns återgett i åtgärdsprogrammet. Istället menar rektorn att skolan har små klasser och personaltät undervisning vilket ger lärarna möjligheter att ge eleverna det stöd de behöver. Rektorn delar bilden av att det är många elever på skolan med stora stödbehov men säger att hans uppfattning är att eleverna får det stöd som formulerats i åtgärdsprogrammen.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisning eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppnås, trots att stöd getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. För en elev i grundskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla betygsriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionens utredning visar att huvudmannen inte uppfyller skollagens krav på att elever i behov av särskilt stöd ges det i den omfattning som deras åtgärdsprogram beskriver att de behöver. Om en elev har utretts inom ramen för särskilt stöd och en sådan utredning har resulterat i ett åtgärdsprogram ska de åtgärder som anges däri dels genomföras men också följas upp. Detta för att de ansvariga på skolan ska kunna identifiera både elevens behov men också elevens utveckling i syfte att se till att eleven får adekvat stöd för att kunna nå målen för utbildningen. Det behöver således vara tydligt för den ansvariga personalen men också för eleven vad som är beslutat samt vilka åtgärder som genomförs likväl som vilka åtgärder som ger avsedd effekt. Att elever som har beslutade åtgärdsprogram inte får det stöd som anges i deras åtgärdsprogram innebär en stor risk för att de inte får det stöd de har rätt till får till följd att elever ges sämre förutsättningar att uppfylla målen för utbildningen som minst ska uppfyllas. Det gör det också svårt för huvudmannen och rektorn att följa upp vidtagna åtgärder för att försäkra sig om att eleven får det stöd han eller hon behöver. Det är därför av vikt att huvudmannen vidtar åtgärder för att avhjälpa bristen.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Färgelanda kommuns verksamhet vid Bruksskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller studiehundledning på modersmålet och elevers rätt till särskilt stöd. Det finns därför skäl att förelägga Färgelanda kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Bedömning och betygssättning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av rektors ansvarstagande för att bestämmelserna kring bedömning och betygssättning följs. Tillsynen har genomförts genom intervjuer av elever, lärare, elevhälsan och rektorn. Skolinspektionen har även granskat Bruksskolans betygskatalog. Granskningen visar att elever och vårdnadshavare löpande informeras om elevens utveckling och att betyg sätts i enlighet med författningarnas krav.

Rättslig reglering

Eleven och elevens vårdnadshavare informeras om elevens utveckling genom utvecklingssamtal (15 kap. 20 § skollagen, Lgy 11, 2.5 Bedömning och betyg).

Betyg ska sättas i slutet av varje termin från och med årskurs 6 i de ämnen som eleven har fått undervisning i under terminen. Betygsättning i årskurs 4 och 5 får endast ske utifrån de förutsättningar som regleras i författningarna (3 kap. 14, 14 a–b §§, 10 kap. 15–18 §§ skollagen samt 6 kap. 1 a–b, 11–16 och 19 §§ skolförordningen).

Betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade, ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad (3 kap. 14 och 16 §§ skollagen och 6 kap. 3–6 §§ skolförordningen).

Beslut om betyg ska dokumenteras i en betygskatalog (6 kap. 10, 23 §§ skolförordningen och Skolverkets föreskrifter [SKOLFS 2011:123] om betygskatalog).

Läraren ska göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de betygsriterier som gäller för ämnet och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper. Samtliga kriterier för betyget E ska dock vara uppfyllda för att eleven ska kunna få ett godkänt betyg (10 kap. 17, 19–21 §§ skollagen, 6 kap. 7 § skolförordningen, Lgr 22, 2.7 Bedömning och betyg samt Skolverkets föreskrifter [SKOLFS 2011:19] om kunskapskrav i grundskolan).

De nationella proven hanteras och genomförs i enlighet med författningarnas krav. Om det inte finns särskilda skäl ska läraren vid betygsättningen särskilt beakta elevens resultat på de nationella proven (10 kap. 20 a §, 26 kap. 28 § skollagen, 9 kap. 20–22 a §§ skolförordningen och Skolverkets föreskrifter [SKOLFS 2013:19] om hantering och genomförande av nationella prov).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionens bedömer att Bruksskolans arbete med bedömning och betygsättning sker i enlighet med författningarnas krav.

Beslutet har fattats av beslutsfattare Ingrid Hesslén Brunius

Utredare Matilda Nordh har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Daniel Talje medverkat.